

Gezond en Actief Leven in Arnhem:

Integraal bestedingsplan in het kader van de brede SPUK-regeling
m.b.t. sport, gezondheid & de sociale basis in Arnhem

Coördinerend wethouder GALA:

Maurits van de Geijn

wethouder Publieke Gezondheid en Inclusie

Aanleiding

De gezondheid en daarmee de gezondheidszorg in Nederland staan onder druk. Arnhem is hierin geen uitzondering. Een aanzienlijk deel van de Arnhemse bevolking heeft te maken met zaken die nadelig effect hebben op de gezondheid: overgewicht (circa 50%), roken (ruim 20%), risico op angst of depressie (ruim 55%) en te weinig beweging (circa 50%).¹

Het moet en kan anders. Met het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven (GALA) proberen VWS, GGD'en, zorgverzekeraars en de gemeenten – nationaal, regionaal en lokaal – het tij te keren. Dit vraagt om transformaties in de zorg (IZA) en om investeren in preventieve gezondheid (GALA).

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de GGD'en, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en zorgverzekeraars stelden de volgende concrete doelstellingen voor het GALA:

- a) terugdringen gezondheidsachterstanden (waaronder Kansrijke Start)
- b) een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
- c) het versterken van (de verbinding met) de sociale basis
- d) een gezonde leefstijl
- e) versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
- f) vitaal ouder worden
- g) domein overstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur

De doelen en de onderwerpen in het GALA zijn niet nieuw. De thema's komen ook voor in het Nationaal Preventieakkoord en de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024 | Loketgezondleven.nl. Nieuw aan het GALA is dat er een stevige aanzet wordt gegeven aan het integraal aanpakken van gezondheidsvraagstukken. Beoogd wordt meer samenhang in de aanpak en een meer afgestemde inzet op de vaak complexe achterliggende factoren van inwoners.

Dit bestedingsplan beschrijft de inspanningen van de gemeente Arnhem op de doelstellingen uit het GALA.²

Een stevig Arnhems fundament

In Arnhem bouwen wij met het GALA voort op een stevig fundament van lopend beleid dat aansluit op de doelstellingen van het GALA, zoals:

1. [De visie op Sociaal Domein in Arnhem \(2021\)](#):

Arnhem heeft drie heldere ambities voor het sociaal domein:

- Iedere Arnhemmer heeft dezelfde kansen op persoonlijke ontwikkeling
- Een stabiele basis voor alle Arnhemmers
- Alle Arnhemmers kunnen in veiligheid en vrijheid leven

Hier zetten wij ons elke dag voor in. Dit doen wij 'gebiedsgericht' met 'preventie voorop' en wij zijn 'sterk in maatwerk' (GPS).

---

¹ [Gezondheid en leefstijl | Regiobeeld](#)

² Dit plan beschrijft niet de lokale en regionale inspanningen in het kader van het IZA. Op beleids- en uitvoeringsniveau wordt intensief samengewerkt met (zorg-)partners die werken aan de doelen van het IZA.

2. [Beleidsplan Gezond & Fit \(2020\):](#)

Met het beleidsplan 'Gezond & Fit' zet Arnhem al zwaar in op preventieve gezondheid. Door middel van het stimuleren van een gezonde leefomgeving en een gezonde leefstijl willen wij bewerkstelligen dat Arnhemmers gezond(er) en fit(ter) zijn. Dit doen wij onder andere door: het programma Kansrijke Start, het terugdringen van gezondheidsachterstanden, het stimuleren van een rookvrije omgeving, het bevorderen van bewegen in de openbare ruimte, beweegprogrammering in de wijken door middel van buurtsportcoaches, de ketenaanpak overgewicht kinderen (JOGG / GO!), senioren sport, leefstijlcoaching, urban sports en de 2+1+2 aanpak (Vaardig in Bewegen).

3. [Arnhems Preventieakkoord 'Een leven lang Gezond & Fit':](#)

Lokaal preventieakkoord dat opgesteld is met partijen uit de stad en vier speerpunten heeft: (1) Een leven lang op gezond gewicht, (2) Een leven lang verantwoord alcoholgebruik, (3) Een leven lang rookvrij, en (4) Een leven lang sociaal en mentaal gezond

Het lokaal preventieakkoord (2020 t/m 2023)³ heeft geleid tot verbeterde samenwerking op preventieve gezondheid en veel projecten die een bijdrage hebben geleverd aan de speerpunten van het akkoord. Bijvoorbeeld de organisatie van twee 'gezondheidsmaanden' waar stadsbreed aandacht was voor preventieve gezondheid en er veel activiteiten waren voor inwoners en professionals.

4. [Het Arnhems Sport- en Beweegakkoord:](#)

De gemeente Arnhem heeft in 2019 het Arnhems Sport- en Beweegakkoord opgesteld, waarbij lokale doelstellingen zijn geformuleerd op vier van de zes landelijke thema's: Bewegvriendelijke leefomgeving voor iedereen; Vijf uur bewegen op en rond school (2+1+2); Vitale sport- en beweegaanbieders; Inclusief bewegen.

'Sportakkoord I' was in Arnhem een groot succes! Op basis van de [Opbrengsten Sportakkoord Arnhem](#) concluderen wij dat de afgelopen jaren in Arnhem sport niet alleen een doel *an sich* was, maar vooral een middel voor inclusie, sociale cohesie, verbeterde gezondheid, integratie, en persoonlijke en sociale ontwikkeling. Met 42 succesvolle projecten hebben wij, samen met andere sectoren, de afgelopen jaren Arnhemmers in beweging gekregen via spelen, wandelen, skaten, voetballen, dansen, tennissen, korfbalen, survival runnen en nog veel meer beweegvormen.

Onlangs is het lokaal sportakkoord herijkt ('Sport Versterkt Arnhem') en kijken wij uit naar nog meer projecten en nog meer bewegende Arnhemmers.

---

³ In tegenstelling tot het lokaal sportakkoord kent het preventieakkoord geen vervolg als losstaand lokaal akkoord. De thema's uit het lokaal preventieakkoord komen terug in andere thema's zoals het terugdringen van gezondheidsachterstanden en mentale gezondheid. Ook zullen de thema's uit het preventieakkoord worden geïncorporeerd in het nieuwe lokaal gezondheidsbeleid.

5. Jeugdbeleid 2021-2025: Opgroeien in Arnhem een toekomst vol kansen

Wij willen dat alle Arnhemse kinderen opgroeien naar zelfstandigheid. Dat zij zelf uiteindelijk een goede basis hebben, een opleiding, een baan, een stabiel inkomen, en een woning. Dat zij opgroeien naar een fijn volwassen leven. Om dit te bereiken werken we aan drie doelen:

- i. Alle Arnhemse kinderen krijgen dezelfde kansen op persoonlijke ontwikkeling
- ii. Een stabiele en gezonde basis voor alle Arnhemse kinderen en jongeren
- iii. Alle Arnhemse kinderen en jongeren kunnen in veiligheid en vrijheid leven

Preventief en flankerend welzijnsbeleid

Ondanks dat in Arnhem op bepaalde domeinen ons beleid goed aansluit bij de vraagstukken van nu, zien wij dat dit binnen Welzijn anders is. De grote uitdagingen waar Arnhem voor staat, zoals de groeiende stad met een grote woonopgave rondom de huisvesting voor bijzondere doelgroepen, de leefbaarheid en veiligheid in veerkrachtige wijken, een inclusieve samenleving en de (jeugd)zorgvraag van inwoners vragen, om (nieuw) preventief en flankerend welzijnsbeleid.

Wij willen o.a. dat wijken voldoende voorzieningen hebben, dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien en dat Arnhemmers zich vrij en veilig kunnen bewegen. Ook voor volwassenen die in hun jeugd hun ontwikkelkansen niet volledig konden benutten is het hebben van perspectief essentieel. Beschikken over voldoende basisvaardigheden heeft een grote invloed op alle domeinen van het leven. Vandaar dat er een divers cursusaanbod is voor volwassenen om laaggeletterdheid tegen te gaan.

Deze ambities die de gemeenteraad in de begroting heeft vastgesteld, vragen om een stevige sociale basis aan welzijn. Dit vraagt om een nieuwe blik op welzijn voor Arnhem, om een transformatie van het welzijns(subsidie)beleid naar een betere aansluiting bij de complete opgave en begroting. Welzijn, zoals wij dat nu kennen, is met het bovenstaande onvoldoende meegegroeid en op dit moment niet klaar voor de toekomst.

Wij benutten GALA om de komende periode de ontstane urgentie van de vraag binnen Welzijn nader vorm te geven, een transitie van oud naar nieuw te faciliteren maar ook door te gaan met dat wat goed gaat.

Samenvattend hebben wij in Arnhem met het huidige beleid een stevig fundament om verder op te bouwen. Het Gezond en Actief Leven Akkoord helpt ons hierin. Het GALA is daarmee de saté-prikker door het lopende en toekomstige Arnhems beleid op gebied van sport, bewegen, preventieve gezondheid en de sociale basis.⁴

Door met wat werkt én nieuwe focus

Met de uitzondering van het welzijnsbeleid is er grote overlap tussen het GALA en het huidige beleid. Hierdoor zal er ook overlap zijn in dat wat wij al deden en wat wij vanuit het

---

⁴ Het GALA wordt geen nieuw lokaal beleid. Het lokaal beleid blijft het vigerende beleid. In toekomstige herijking van beleid is het GALA een belangrijke richtlijn en bron.

GALA gaan doen. Het GALA betekent dus op uitvoeringsniveau zowel een doorstart van dat wat werkt in Arnhem als een startschot van nieuwe focus en samenwerking.

Op een aantal zaken mogen wij trots zijn als Arnhem en zullen wij onverminderd mee door gaan. Denk bijvoorbeeld aan:

- JOGG gemeente vanaf 2015 en grondlegger van de GO!-aanpak
- Grondlegger van de 2+1+2-aanpak in het kader van Vaardig in Bewegen
- Een fantastische beweegvriendelijke, groene omgeving die uitermate geschikt is voor sport en bewegen en die volop wordt gebruikt

Op andere vlakken staan wij in Arnhem voor een aantal grote uitdagingen:

- De realisatie van een stevige sociale basis aan welzijn
- De vergrijzing vraagt om meer aanbod en ondersteuning van senioren in onze stad zodat zij vitaal ouder worden en zij verbonden, mobiel en in beweging blijven.
- Het aanbod moet efficiënter, overzichtelijker en dichter bij de inwoner. Dit vraagt om intensieve samenwerking op lokaal en regionaal niveau.

Kortom, wij gaan door met wat werkt en gaan werken aan wat nog niet goed genoeg gaat.

Leeswijzer

Het GALA vertaalt de doelstellingen naar een aantal thema's waaraan uitvoeringsbudget is gekoppeld, namelijk:

1. Lokaal Sportakkoord
2. Brede Regeling Combinatie-functies
3. Terugdringen Gezondheidsachterstanden
4. Kansrijke Start
5. Mentale Gezondheid
6. Aanpak overgewicht en obesitas
7. Valpreventie
8. Leefomgeving
9. Opgroeien in een Kansrijke Omgeving en Vroegsignalering Alcoholproblematiek
10. Versterken sociale basis
11. Mantelzorg
12. Eén tegen Eenzaamheid
13. Welzijn op recept
14. Versterking kennis- en adviesfunctie GGD
15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

De concrete uitvoering aan het GALA wordt hieronder per GALA-thema beschreven.

Per thema wordt ingegaan op de volgende zaken:

- 'Doel en historie' waarin beknopt wordt beschreven hoe wij in Arnhem dit thema oppakken en wat er de afgelopen jaren al is gebeurd
- Beschikbaar budget vanuit de brede SPUK-regeling
- De concrete projecten en activiteiten die wij willen gaan uitvoeren in het kader van het thema. Hierbij worden streefbedragen genoemd.

Het is goed om aan te geven dat wij bij elk thema met onze partners blijven kijken wat er nodig is, wat effectief is en waar wij op in moeten zetten. Er kan dus gemotiveerd afgeweken worden van de activiteiten en bedragen zoals deze worden benoemd in dit bestedingsplan.

Lokaal sportakkoord

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

Samen met partners uit de Arnhemse sportsector worden aanvragen beoordeeld en gefinancierd. Deze projecten hebben betrekking op de volgende thema's: een beweegvriendelijke leefomgeving, vaardig in bewegen, vitale verenigingen, en positief sportklimaat in Arnhem en het benutten van de maatschappelijke waarde van topsport. Partijen uit de stad kunnen een aanvraag indienen voor budget.

Daarnaast wordt het budget op verschillende manieren ingezet binnen de Arnhemse sportpark aanpak, verenigingsondersteuning en clubkadercoaching. In de periode 2023 – 2026 wordt er een Coördinator Positief Sportklimaat aangesteld om uitvoering te geven aan het nieuwe beleid 'Positief Sportklimaat in Arnhem.'

In juli 2023 is de herijking van het lokaal sportakkoord afgerond: 'Sport Versterkt Arnhem.'

Beschikbaar budget	
2023	€126.740,22
2024	€126.738,00
2025	€126.738,00
2026	€97.447,78 [S]

Activiteiten en projecten

Bedrag

- **[2023 - 2026] Uitvoering Lokaal Sportakkoord:**
*Even als de periode 2020-2022 wordt €80.000,- gebruikt voor de uitvoering en coördinatie van het lokaal sportakkoord. De coördinatie wordt uitgevoerd door de 'coördinator sport en preventie' vanuit de gemeente Arnhem. Deze persoon vormt samen met verenigingsondersteuning van Sportbedrijf Arnhem en diverse partners uit de lokale sportwereld het 'lokaal kernteam sportakkoord'. Dit kernteam beoordeelt de projectaanvragen vanuit de stad die bijdragen aan de doelen van het lokaal sportakkoord en Sportakkoord 2.0.
Zie voor meer informatie: www.sportakkoordarnhem.nl*
- **[2023] Sportparkmanager de Bakenhof:**
In het kader van het lokaal sportakkoord en het stimuleren van vitale sport- en beweegaanbieders wordt het beschikbare budget in 2023 onder andere gebruikt voor de inzet van een Sportparkmanager op Sportpark de Bakenhof.
- **[2023 – 2026] Coördinator Inclusief en Positief Sportklimaat**
Er wordt een coördinator Inclusief en Positief Sportklimaat aangesteld. Deze persoon geeft uitvoering aan afspraak 5 uit Sportakkoord 2.0 m.b.t. sociaal veilige sport. Ook geeft deze persoon uitvoering aan het beleidsplan Positief sportklimaat in Arnhem dat in 2023 wordt opgeleverd.

Diverse activiteiten:
+/- €95k - €125k

Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC)

Coördinatie team Sport & Gezondheid en team Cultuur

Doel en historie:

Sinds 2008 zijn er verschillende regelingen geweest voor combinatiefuncties in het kader van sport, bewegen en cultuur. De brede regeling combinatiefuncties geldt vanaf 2019. Er zijn zes profielen combinatiefuncties: Buurtsportcoach, Cultuurcoach, Combinatiefunctionaris Onderwijs, Clubkadercoach (incl. verenigingsmanager en Sportpak manager), Beweegcoach, en Coördinator Sport & Preventie. De verschillende functionarissen werken in de wijken, met de inwoners en diverse professionals, aan een betere verbinding tussen sport, bewegen, welzijn en preventieve gezondheid.

Vanaf 2019 wordt €728.610,- per jaar uitgegeven aan verschillende combinatiefuncties in Arnhem zoals de buurtsportcoaches en de cultuurcoaches. Dit bedrag staat gelijk aan 36,43 FTE. In de periode 2023 – 2026 continueren wij de al bestaande combinatie functies en breiden wij deze uit. Kortom, de middelen uit de brede SPUK regeling worden ingezet als nieuwe dekking van de bestaande combinatiefuncties en voor de uitbreiding van de combinatiefuncties.

Beschikbaar budget	
2023	€872.557,67
2024	€872.542,40
2025	€872.542,40
2026	€842.923,34

Activiteiten en projecten

Bedrag

- **[2024 – 2026] In stand houden en uitbreiden combinatiefuncties:**
De bestaande 36 FTE combinatiefuncties houden wij de komende jaren in stand. Het beschikbare budget gebruiken wij hiervoor als dekking. De aanvullende middelen gebruiken wij om het aantal combinatiefuncties uit te breiden. Hierbij hanteren wij de verdeling: 1/3 naar cultuur, 2/3 naar sport & gezondheid

Concreet zullen de extra middelen gebruikt worden om buurtsportcoaches in alle Arnhemse wijken te realiseren. Dit betekent dat wij de buurtsportcoaches gaan toevoegen in de Arnhemse gebieden: Schuytgraaf/Elderveld, Elden/De Laar en Rijkerswoerd-Vredenburg-Kronenburg. Alle buurtsportcoaches zullen in dienst zijn bij Sportbedrijf Arnhem.

Daarnaast worden er extra cultuurcoaches ingezet bij onze culturele partners in de stad.

Elk jaar totale bedrag van +/- €850k

Terugdringen Gezondheidsachterstanden (voorheen GIDS)

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

Het programma Gezond in de Stad (GIDS) legde de focus op het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Arnhem kreeg hiervoor een decentralisatie-uitkering vanuit het Rijk van +/- 4 ton. Dit budget werd o.a. gebruikt voor Kansrijke Start, JOGG/GO! en voor activiteiten op gebied van rookvrij, terugdringen alcoholgebruik en gezond & samen eten.

De nieuwe brede SPUK regeling alloceert specifiek budget voor Kansrijke Start en voor de aanpak overgewicht en obesitas. Deze middelen zullen worden ingezet voor de voortzetting, uitbreiding en doorontwikkeling van de (keten-)aanpakken Kansrijke Start en kinderen met overgewicht en obesitas waaronder JOGG: Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst.

Naast deze ketenaanpakken zetten wij breder in op het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Hierbij hebben wij oog voor achterliggende problematiek zoals bestaansonzekerheid, armoede, kansenongelijkheid, een ongezonde leefomgeving en zwakke gezondheidsvaardigheden. Wij leggen de focus op thema's waar voor de lage-SES doelgroep de meeste gezondheidswinst valt te behalen: stoppen met roken, verantwoord alcoholgebruik en gezonde voeding / gezond gewicht.

Wij sluiten hierin aan bij het Nationaal Programma Arnhem-Oost waarbij in een aantal Arnhemse wijken generatielang geïnvesteerd wordt om de kansengelijkheid te vergoten. Het Nationaal Programma Arnhem-Oost heeft als doel om de achterstanden op het gebied van onderwijs, werk & inkomen, wonen, gezondheid, leefbaarheid en veiligheid in de 5 wijken (Klarendal, Geitenkamp, Presikhaaf-West, Malburgen en het Arnhemse Broek) aan te pakken.

Beschikbaar budget	
2023	€194.984,95
2024	€194.981,54
2025	€194.981,54
2026	€194.895,57 [S]

Activiteiten en projecten

Per jaar worden vanuit de beschikbare middelen verschillende interventies en activiteiten gerealiseerd die bijdragen aan het terugdringen van de gezondheidsachterstanden in Arnhem:

- **Activiteiten 2023 - 2026:**
  - Gezondheidschecks:
Door middel van gezondheidschecks bieden wij inwoners laagdrempelig inzicht in hun mentale en fysieke gezondheid en stimuleren wij hen aan hun leefstijl te werken. De gezondheidscheck hebben een wijkfocus en worden in specifieke wijken met gezondheidsachterstanden uitgevoerd. Hierdoor sluiten wij aan bij de behoeften en kansen van de wijk.

Bedrag

Diverse projecten:
+/- €200.000

- Narcotics Anonymous bijeenkomsten:
Wij faciliteren meerdere bijeenkomsten van Narcotics Anonymous in het kader van verslavingspreventie en met name de preventie van terugval in verslaving. Ook worden de groepen uitgebreid naar de doelgroep jongeren en naar ander middelengebruik waaronder 'gaming'.
- Pilot Preventieve mondzorg voor kinderen
In samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van de GGD zetten wij in op het beter doorverwijzen van kinderen en hun ouders naar de preventieve mondzorg. Rond de 20% van de kinderen gaat niet regelmatig naar de tandarts en in wijken met gezondheidsachterstanden is dit bijna 25%.
- Uitbreiding X-Fitt 2.0
X-fitt 2.0 is leefstijlcoaching specifiek voor de lage SES-doelgroep. Uit ervaring van het Sportbedrijf Arnhem blijkt dat deze doelgroep extra ondersteuning en beweegaanbod nodig heeft die niet standaard in andere GLI's zit zoals COOL.
- Aanbieden van schoolfruit
Op de scholen in de Arnhem-Oost wijken bieden wij schoolfruit aan. Dit sluit aan bij onze inspanningen in het kader een gezonde leefstijl voor kinderen zoals JOGG en GO!
Wij bieden het schoolfruit aan op 15 scholen in de wijken Geitenkamp, Het Broek, Klarendal, Presikhaaf en Malburgen voor een periode van 20 weken per jaar en 3 maal per week. In de uitvoering sluiten wij aan op projecten in het kader van het Nationaal Programma Arnhem-Oost zoals schoolmaaltijden.
- Vitesse GOALS – leefstijlprogramma op PO-scholen
Stichting Vitesse Betrokken is de maatschappelijke stichting van de betaald voetbal organisatie (BVO). Vitesse Betrokken biedt verschillende maatschappelijke activiteiten aan voor jong en oud op het gebied sport, bewegen en een gezonde leefstijl zoals Vitesse GOALS. GOALS is een educatief leefstijlprogramma op Arnhemse scholen in de Arnhem-Oost wijken. Het programma van 12 weken wordt op circa 15 basisscholen aangeboden. Dit wordt deels bekostigd uit de GALA-middelen. Aanvullende middelen komen uit o.a. het onderwijs.
- Nationale Diabetes Challenge
Continuering van de wandelgroepen in het kader van de Nationale Diabetes Challenge in 7 Arnhemse wijken. Hierbij is extra aandacht voor de meest kwetsbare doelgroepen en voor inwoners met een migratieachtergrond. Samenwerkingspartner zijn Bas van de Goor-Foundation, Sportbedrijf Arnhem en zorg en welzijnspartijen uit de stad.
- Wijkgezondheidsprofielen voor alle Arnhemse wijken
In samenwerking met de Teams Leefomgeving (TLO's) en de afdeling Onderzoek & Statistiek ontwikkelen wij per gebied/wijk een

wijkgezondheidsprofiel. Door middel van deze profielen hebben wij inzicht in de gezondheid van de wijken en welke interventies er per wijk nodig zijn. Ook is het profiel een middel om het thema gezondheid breder te bespreken en te laten landen in de Arnhemse wijken.

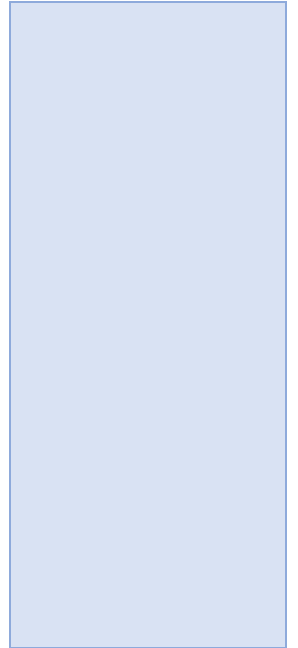
Let op: alleen in 2023

- *Vitanos Wijkdiners*

Vitanos draagt met wijkdiners en wijkontmoetingen bij aan de zelf- en samenredzaamheid in twee Arnhemse wijken: Presikhaaf en Schuytgraaf/Elderveld.

Let op: alleen in 2023 daarna financiering vanuit 'Versterken sociale basis'

Wij evalueren elk jaar samen met de Teams Leefomgeving (TLO's) van de gemeente Arnhem of wij de juiste dingen doen. Waar nodig zullen wij activiteiten stoppen, intensiveren of nieuwe activiteiten op zetten. Hierin kijken wij specifiek naar waar de stad om vraagt en in welke gebieden de gezondheidsachterstanden het hoogst zijn.

Kansrijke Start

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

Het landelijke actieprogramma Kansrijke Start is een netwerkaanpak en loopt sinds 2018 in Arnhem. In Arnhem zetten partijen uit de geboortezorg, jeugdgezondheidszorg, publieke gezondheid en sociaal domein zich via de ketenaanpak Kansrijke Start samen in voor de beste eerste 1000 dagen van elk Arnhems kind.

In maart 2023 is de samenwerking opnieuw bezegeld door het ondertekenen van een intentieverklaring. De intentieverklaring is ondertekend door Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM), Onze Huisartsen, Ziekenhuis Rijnstate, Sociale Wijkteams Arnhem, AM Supportteam, IrisZorg, St. Jam, Entrea Lindenhout, MEE Gelderse Poort, VSV Kracht Arnhem, Youké, Pro Persona Connect Preventie, Rijnstad en de gemeente Arnhem. Door deze ondertekening laten de organisaties zien dat ze gezamenlijk de werkwijze van Kansrijke Start volgen waarmee ze alle kinderen in Arnhem de kansrijke start bieden die ze verdienen.

Concreet worden bestaande interventies en activiteiten doorgezet zoals 'Stevig Ouderschap', prenatale huisbezoeken, indicatiehuisbezoeken statushouders, projecten als Voorzorg en Nu niet Zwanger, vanuit het lokaal aanbod van de GGD. Nationaal Programma Arnhem-Oost zet in op 'Baby Thuiszorg', Bewust Ouderschap en extra huisbezoeken door de JGZ. De interventies / activiteiten die worden bekostigd vanuit de brede SPUK worden hieronder opgesomd. Dit werd voorheen (grotendeels) bekostigd uit de GIDS-middelen: een decentralisatie-uitkering van het Rijk voor het aanpakken van gezondheidsachterstanden en het verbeteren van de gezondheid van risicogroepen.

Beschikbaar budget	
2023	€146.238,72
2024	€155.985,23
2025	€155.985,23
2026	€194.895,57 [S]

Bedrag

Activiteiten en projecten

- **Continuering Arnhemse aanpak Kansrijke Start vanuit de brede SPUK [2023 – 2026]**
  - Centering Pregnancy: groepsgewijze ondersteuning aan (kwetsbare) zwangere Arnhemmers door verloskundigenpraktijk PUUR en Groepspraktijk van Verloskundigen Arnhem
  - Nu Niet Zwanger (GGD): een programma dat mensen in een kwetsbare situatie ondersteunt om een bewuste keuze te kunnen maken over (het moment van) hun kinderwens door middel van een open en eerlijk gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie
  - Deelname JGZ Kansrijke Start en wijkgerichte samenwerking:
  - Projectleider Kansrijke Start:
  - Uitvoeringsagenda Kansrijke Start: kosten voor netwerkbijeenkomsten, deskundigheidsbevordering professionals, communicatie/digitalisering en hiaten in het huidige aanbod van zorg

Elk jaar tussen de €145.000 en €195.000

Mentale gezondheid

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

Mentale gezondheid is een belangrijk onderdeel van het lokaal preventieakkoord 'Een leven lang gezond & fit in Arnhem.' Het thema is van belang omdat gezondheid veel meer is dan de fysieke staat van het lichaam: de sociale en mentale gezondheid vragen net zo veel aandacht.

Wij nemen mentale gezondheid mee als specifiek aandachtspunt in het nieuwe lokaal gezondheidsbeleid. Hierin leggen wij de koppeling naar o.a. het stadsprogramma 'Perspectief voor de Jeugd' en het Suïcidepreventie Actienetwerk Arnhem (SUPRANET).

Wij leggen in de uitvoering de focus op drie doelgroepen/thema's waar de mentale uitdagingen het grootste zijn:

1. De mentale gezondheid van jongeren
2. De mentale gezondheid van mannen in de leeftijd 30 – 70 in het kader van suïcidepreventie
3. Eenzaamheid onder ouderen → zie hiervoor thema Eén tegen Eenzaamheid

Met de beschikbare middelen zullen wij de komende jaren, in samenwerking met partners zoals het lokale jongerenwerk en ProPersona Connect, activiteiten organiseren die op deze specifieke doelgroepen gericht zijn.

Beschikbaar budget	
2023	€68.244,73
2024	€48.745,39
2025	€48.745,39 [I]
2026	€0

Activiteiten en projecten

Bedrag

- **[2023]:**
  - Tentoonstelling KIND VAN: De buitententoonstelling toont de portretten en persoonlijke verhalen van kinderen van ouders met psychische problemen of verslaving (KOPP/KOV) met als doel dit onderwerp bespreekbaar te maken en onder de aandacht te brengen. Achterliggend doel is om vroegtijdige preventieve ondersteuning te bieden aan deze doelgroep om te voorkomen dat KOPP/KOV zelf psychische problemen of verslaving ontwikkelen
  - Training gatekeepers jongeren: Gespreksvaardigheidstraining voor professionals over omgaan met signalen van suïcidaliteit, suïcidale gedachten bespreekbaar maken, verantwoord door te vragen en hoe kan worden doorverwezen naar professionele hulp
  - Publiekscampagne jongeren: Met de publiekscampagne vragen we aandacht voor suïcide en depressies bij jongeren en dragen we bij aan het bespreekbaar maken van dit onderwerp

- Extra ondersteuning voor jongeren: groepsactiviteiten en individuele trajecten: Activiteiten als onderdeel van de publiekscampagne, vooral gericht op het bereiken van veel Arnhemse jongeren en het aanbieden van laagdrempelige groepsgerichte activiteiten voor jongeren die ondersteuning nodig hebben |
- **[2024]**
  - Train de trainer: Om duurzaam kennis en vaardigheden te borgen over preventie van mentale problemen en zelfdoding onder jongeren en volwassenen worden trainers getraind. De trainers kunnen daarna zelf de training verzorgen binnen de eigen organisatie, en mogelijk ook daarbuiten binnen het sociaal domein |
  - Training gatekeepers jongeren
  - Extra ondersteuning voor jongeren: groepsactiviteiten en individuele trajecten
- **[2025]**
  - Extra ondersteuning voor jongeren: groepsactiviteiten en individuele trajecten

Aanpak overgewicht en obesitas

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

In Arnhem is het GO!-programma (Gezond Onderweg) ontwikkeld: een wijkgericht behandelprogramma waar kinderen en hun ouders twee jaar begeleid worden. Het programma draait in de wijken Malburgen en Presikhaaf en is recent gestart in Geitenkamp, Het Arnhemse Broek en Klarendal.

Het betreft een samenwerking tussen Gemeente, Rijnstate Ziekenhuis, de jeugdgezondheidszorg (VGGM), huisartsen, wijkcoaches en de kindergezondheidscoach. Onder het programma valt ook een passend sport- en beweegaanbod omdat deze kinderen niet kunnen instromen in het reguliere sport- en beweegaanbod.

Arnhem is één van de 8 proeftuinen geweest van de ontwikkeling van het landelijk model Ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas.

Ook is Arnhem sinds 2015 JOGG-gemeente. JOGG is een landelijke integrale aanpak met als doel een samenleving te creëren waarin alle kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken in een gezonde omgeving.

Met deze aanpak wordt beoogd dat er structureel aandacht is voor een gezonde leefstijl in het algemeen en voor een gezond gewicht in het bijzonder, in een omgeving waarin de gezonde keuze weer de normaalste zaak van de wereld is.

Door o.a. onze inzet op JOGG en GO! werkten wij de afgelopen jaren al aan het tegengaan van overgewicht en obesitas in Arnhem. Hier gaan wij onverminderd mee door. De beschikbare middelen vanuit het GALA zijn de nieuwe dekking gezien de decentralisatie-uitkering Gezond in de Stad (GIDS) is komen te vervallen.

Beschikbaar budget	
2023	€170.611,83
2024	€170.608,85
2025	€170.608,85 [I]
2026	€0

Bedrag

Activiteiten en projecten

- **[2023 - 2026] Continuering van lopende aanpak JOGG en GO!**
  - Uitvoering JOGG door Sportbedrijf Arnhem: drie JOGG-regisseurs voor de Arnhem-Oost wijken, inclusief uitvoeringsbudget
  - Uitvoering GO! (Gezond Onderweg): GO! zet in op de directe leefomgeving van het kind en zorgt voor de verbinding tussen zorgprofessionals en sociale partners waarin de kindergezondheidscoach het kind met obesitas en het gezin coacht naar een gezonde leefstijl.

+/- €180.000,- p.j.

Indien dit budget niet toereikend is zal worden geschoven tussen de thema's zoals is toegestaan onder de brede SPUK-regeling.

Valpreventie

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

Valongevallen bij ouderen vormen een ernstig en toenemend probleem. De gevolgen zijn enorm, zowel in persoonlijk leed als maatschappelijke (zorg-)kosten. Valpreventie is daarmee ook een belangrijk aandachtspunt voor gemeente, zorg- en welzijnspartijen en zorgverzekeraars. Tegelijkertijd zien wij dat het beschikbare valpreventie aanbod niet optimaal wordt gebruikt en dat de doelgroep soms moeilijk te bereiken is.

Een belangrijk onderdeel van valpreventie is voldoende blijven bewegen. Daarom is de doelgroep senioren een focuspunt voor het beweegaanbod van Sportbedrijf Arnhem. Maar gezien de steeds groter wordende vergrijzing is hier extra inzet op nodig. Daarnaast worden wij steeds ouder en is de doelgroep 65+ divers: iemand van 67 en iemand van 92 kunnen hele andere beweeg- en ondersteuningsbehoeften hebben.

Er is een gezamenlijke aanpak nodig op gebied van bewegen voor senioren, vitaal ouder worden en daarmee ook voor valpreventie. Deze aanpak zal drie belangrijke onderdelen aanstippen:

1. De doelgroepen: Over wie hebben wij het?

Er kunnen verschillende doelgroepen worden onderscheiden op basis van laag vs. hoog valrisico, wel of geen onderliggend lijden, de huidige fysieke mogelijkheden en natuurlijk de wensen en beweegbehoeftes van de inwoner. Voor deze doelgroepen moet passen beweegaanbod zijn.

In het GALA ligt de focus met name op de doelgroep 65+. In Arnhem focussen wij extra op twee doelgroepen:

- i. Doelgroep 50-65 jaar want de beste valpreventie is gezond en bewegend richting het pensioen.
- ii. Doelgroep 'oudere' ouderen want het huidige aanbod is iets meer gericht op de 'jongere' ouderen en voor alle ouderen geldt dat voldoende beweging grote gezondheidswinst teweeg brengt.

2. Proces: Hoe loopt het proces voor de verschillende doelgroepen?

Hierin maken wij onderscheid de processtappen (1) Opsporing, (2) Screening, en (3) Doorverwijzing & Inzet van beweeginterventies.

En wat is er per processtap nodig qua structuur en activiteiten?

3. Partners: Met wie doen wij dit samen?

Wij werken aan het inrichten van een Arnhemse ketenaanpak valpreventie en daarom zullen wij het plan vormgeven met partners uit deze keten. Denk aan: huisartsen, fysiotherapeuten, sociaal wijkteams, zorg- en welzijnsorganisaties, zorgverzekeraar, beweegaanbieders en Sportbedrijf Arnhem.

Met de beschikbare middelen zullen wij de Arnhemse ketenaanpak valpreventie ontwikkelen en in werking zetten. Wij investeren in projectleiding, verbeterde samenwerking en infrastructuur, het uitbreiden van het beweegaanbod voor ouderen en, tot slot, in een voorlichtingscampagne over het belang van bewegen voor ouderen.

Hierin zetten wij in op het gebruik van de erkende beweeginterventies zoals op www.loketgezondleven.nl als ook op succesvol bestaand aanbod in Arnhem.

Tot slot wordt in 2023/2024 nieuw ouderenbeleid opgesteld door de gemeente Arnhem. Bewegen, vitaal ouder worden en valpreventie zullen hier in mee worden genomen.

Beschikbaar budget	
2023	€502.086,26
2024	€463.081,16
2025	€463.081,16
2026	€477.494,15 [S]

Activiteiten en projecten

Bedrag

- **[2023 – 2026] Ontwikkeling en uitvoering van de Arnhemse ketenaanpak Valpreventie**, waarbij de globale tijdsplanning is:
  - Q3 2023 t/m Q2 2024: Ontwikkeling Arnhemse ketenaanpak inclusief ‘stroomschema’ verschillende doelgroepen, een overzicht van het bestaande aanbod en een stadsbrede voorlichtingscampagne.
  - Vanaf Q3 2024 gefaseerd uitbreiden van het beweeg-/valpreventie aanbod in Arnhem
  - Jaarlijkse campagne om alle (aanstaande) senioren in Arnhem te wijzen op belang van bewegen en de vele beweegopties die Arnhem rijk is.
  - Vanaf Q2 2025 staat er een Arnhemse ketenaanpak valpreventie met dekking over de hele stad.

tussen de €460.000 en €500.000

Onderdeel van de Arnhemse ketenaanpak valpreventie is het aanstellen van een kwartiermaker voor minimaal 1 jaar. Daarnaast zal deze kwartiermaker een stuurgroep valpreventie opzetten die de beschikbare middelen alloceert ten behoeve van de uitvoering van de ketenaanpak.

Voor de bekostiging van de kwartiermaker wordt in 2023 20% van het beschikbare budget overgeheveld naar 2024.

Tot slot kan, volgens de kaders uit de brede SPUK-regeling, 15% van het beschikbaar budget worden ingezet voor andere GALA-doelstellingen. Indien mogelijkheden zich aandoen behouden wij de optie om hier gebruik van te maken.

Wij leggen hierbij waar mogelijk de link naar het thema ‘Valpreventie’ door bijvoorbeeld te investeren in beweegvoorzieningen voor senioren (thema Leefomgeving) of gezonde voeding voor ouderen (thema Overgewicht).

Leefomgeving

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

Na bestaanszekerheid is de (directe) leefomgeving de belangrijke bepalende factor voor de gezondheid van een inwoner. Het stimuleren van een gezonde, groene en beweegvriendelijke leefomgeving is daarom essentieel. In Arnhem zetten wij al jaren in op een openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen. Dit doen wij bijvoorbeeld door het aanleggen van beweegvoorzieningen zoals pumptracks, skateparken, beweegroutes, jeu de boules-banen en voorzieningen voor outdoor fitness en calisthenics.

Daarnaast is de omgeving van Arnhem perfect voor sportieve recreatie zoals fietsen, wandelen, skeeleren, hardlopen, e.d. Dit faciliteren wij als gemeente door in te zetten op wandel- en fietsaanbod en het delen van routes en informatie. Tot slot is er steeds meer aandacht voor het tegengaan van 'ongezonde prikkels' in de openbare ruimte zoals reclame voor ongezond voedsel en de aanwezigheid van (te veel) aanbieders van ongezonde voeding.

De middelen die beschikbaar zijn vanuit de brede SPUK zetten wij met name in voor de realisatie van beweegvoorzieningen in de openbare ruimte. Hierbij ligt de focus op de Arnhem-Oost wijken waar de gezondheidsachterstanden het grootste zijn. Daarnaast willen wij ook 'gezonde prikkels' toevoegen in de openbare ruimte door middel van het aanleggen van watertappunten.

Beschikbaar budget	
2023	€97.492,48
2024	€97.490,77
2025	€97.490,77 [I]
2026	€0

Bedrag

Activiteiten en projecten

- Realisatie beweegvoorzieningen in de openbare ruimte:
  - 2023:
    - Aanleggen watertappunten in de stad
    - Multifunctionele beweegvoorziening in Presikhaaf: De beweegvoorziening sluit aan bij de behoefte van de wijk en van nabijgelegen beweegaanbieders.
  - 2024:
    - Multifunctionele beweegvoorziening in Presikhaaf: De beweegvoorziening sluit aan bij de behoefte van de wijk en van nabijgelegen beweegaanbieders.
    - Realisatie Urban Track onder de John-Frost brug: Een 'urban' atletiek voorziening in de openbare ruimte die een breed publiek aantrekt en daarnaast Arnhem-Noord en Arnhem-Zuid door middel van sport en ontmoeting verbindt.
  - 2025:
    - Realisatie Urban Track onder de John-Frost brug

+/- €100.000 p.j.

Voor het overige budget wordt locatie en invulling nader bepaald in samenwerking met Teams Leefomgeving (TLO) en partijen uit de wijk/stad.

Voorkomen en Vroegsignalering van middelengebruik

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

We constateren dat de gezondheidsverschillen in onze stad groot zijn mede als gevolg van problematisch middelengebruik en ongezonde voeding. Daarom besteden wij veel aandacht besteden aan de gevaren van onverantwoord middelengebruik. Vanuit 'Gezond en Fit', ligt de focus voornamelijk op de preventie van middelengebruik onder jongeren en het stimuleren van een gezonde leefstijl.

Belangrijke speerpunten hierin zijn een rookvrije omgeving voor alle Arnhemse kinderen en laagdrempelige preventieactiviteiten op het gebied van middelengebruik voor de Arnhemse jeugd. M.b.t. rookvrij hebben wij de afgelopen jaren ingezet op het rookvrij maken van schoolpleinen, sportparken, bushaltes en speeltuinen. Daarnaast verwijzen wij inwoners naar stoppen met roken aanbod. Met de beschikbare middelen willen wij wijkgericht extra inzetten op stoppen met roken. Op basis van de [Nederlandse Kankeratlas](#) constateren wij dat er in sommige wijken iets extra nodig is.

Daarnaast biedt IrisZorg Preventie verschillende preventieactiviteiten aan op de Arnhemse VO-scholen. Met de beschikbare middelen kunnen wij preventieactiviteiten vanuit o.a. *Helder op School* en trajecten zoals *Moti-4* uitbreiden gedurende 3 jaar.

Beschikbaar budget	
2023	€24.373,12
2024	€24.373,69
2025	€24.373,69 [I]
2026	€0

Activiteiten en projecten

Bedrag

- **[2023 – 2025] Concrete projecten:**
  - Kanker Lokaal op de Kaart: *Wijkaanpak in samenwerking met de GGD met als doel het voorkomen van longkanker. De aanpak is gericht op het creëren van een rookvrije omgeving en het voorkomen dat mensen beginnen met roken*
  - Extra collectieve preventie: *onder andere het uitbreiden van de inzet voor Helder op School*

+/- €25.000

Versterken sociale basis

Coördinatie Team Sociale Basis & Welzijn

Doel en historie:

Onze Arnhemse visie op het sociale domein geeft de strategische koers voor het brede sociale domein richting 2040. In deze strategische koers zijn 3 doelen bepaald,

- Iedere Arnhemmer heeft dezelfde kansen op persoonlijke ontwikkeling;
- Een stabiele basis voor alle Arnhemmers;
- Alle Arnhemmers kunnen in veiligheid en vrijheid leven.

Om dit te bereiken werken we aan een stevige sociale basis, werkende netwerken, investeren in het voorkomen van problemen, het versterken van zeggenschap en een duidelijkere keuze voor wie wij er als overheid zijn. De aanpak is gebiedsgericht, met de focus op preventie en wij gaan uit van zoveel mogelijk maatwerk.

Vanuit Welzijn werken wij aan deze stevige sociale basis. Welzijnswerk is de algemene (voorliggende) voorziening waarmee wij het verschil willen maken. In 2020 is middels de *“Herijking welzijnsopdracht Samen werken aan een sterke sociale basis”* het huidige beleid vastgesteld. Doelstelling van dit beleid is o.a. dat kinderen kunnen opgroeien in een veilige omgeving, dat wij eenzaamheid voorkomen, de leefbaarheid in de wijken vergroten en dat wij de zelf- de samenredzaamheid versterken.

We zien echter dat Arnhem voor een aantal grote uitdagingen staat die vragen om (nieuw) preventief en flankerend welzijnsbeleid. Deze uitdagingen zijn bijvoorbeeld een groeiende stad met een grote woonopgave voor o.a. de huisvesting voor bijzondere doelgroepen, het versterken van de leefbaarheid en veiligheid in veerkrachtige wijken, het werken aan een inclusieve samenleving en het voorkomen of verlagen van de hoge (jeugd)zorgvraag van inwoners.

Arnhem wil daarom wijken met voldoende voorzieningen, kinderen en jongeren die gezond en veilig opgroeien en dat Arnhemmers zich vrij en veilig kunnen bewegen. Ook voor volwassenen die in hun jeugd hun ontwikkelkansen niet volledig konden benutten is het hebben van perspectief essentieel. Het beschikken over voldoende basisvaardigheden heeft een grote invloed op de kwaliteit van alle domeinen van het leven. Vandaar dat er een divers cursusaanbod is voor volwassenen om bijv. laaggeletterdheid tegen te gaan.

Deze ambities vragen om een stevige sociale basis aan welzijn. Dit vraagt om een nieuwe blik op welzijn voor Arnhem, om een transformatie van welzijns(subsidie)beleid naar een betere aansluiting bij de complete opgave.

We benutten GALA om de komende periode de ontstane urgentie van de vraag binnen Welzijn nader vorm te geven en de transitie van oud naar nieuw te faciliteren. Zo wordt het budget onder meer ingezet op verschillende interventies en activiteiten ten behoeve van de versterking van de sociale basis in Arnhem en het stimuleren van de zelf- en samenredzaamheid van haar inwoners.

Beschikbaar budget	
2023	€335.847,54
2024	€350.966,78
2025	€350.966,78
2026	€263.109,02 [I]

Activiteiten en projecten

Bedrag

Inzet in 2023:

- Bewonersondersteuning:
Projectleider Bewonersondersteuning voor de doorontwikkeling van het huidige aanbod aan bewonersondersteuning in Arnhem om te komen tot toekomstbestendige facilitering van inwoners. Hierbij wordt onder meer gekeken naar hoe bewonersinitiatieven, buurthuizen en andere maatschappelijke initiatieven nu en in de toekomst kunnen worden ondersteund.
- Social beheerders ontmoetingsplekken:
In 2024 wordt het faciliteren van Ontmoeten en Verbinden geherdefinieerd. Onderdeel hiervan is dat we kijken naar hoe we de vraagstukken over beheer in gaan vullen in de breedte van ontmoeten en verbinden. Ter overbrugging van dit vraagstuk ontstaat op een tweetal ontmoetingsplekken in het Spijkerkwartier (de Lommerd) en De Laar / Elden (de Laarhof) een acuut vraagstuk met betrekking tot dit sociaal beheer. Hiervoor wordt dit budget incidenteel ingezet.
- *Overheveling naar 2024 t.b.v. subsidie aan Stichting BBA*

Projecten 2024 t/m 2026:

- Doorontwikkeling Ontmoeten en Verbinden
Doorontwikkeling van Arnhems beleid op het gebied van Ontmoeten en Verbinden waarbij specifiek wordt gekeken naar het thema 'sociaal beheer'. Deze ontwikkeling hangt nauw samen met het integraal Arnhemse accommodatiebeleid (verwacht in 2024) en de uitwerking van de Buurthuisvisie in een uitvoeringsagenda in 2024.

De (incidentele) middelen uit het GALA worden ingezet om vanaf 2024 t/m 2026 de activiteiten en voorzieningen uit de uitvoeringsagenda te financieren voor de komende jaren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:
  - *Subsidiëren van laagdrempelige ontmoetingsplekken in de Arnhemse wijken, zoals buurthuizen, sportcentra met ontmoetingsfunctie, buurttuinen, volkstuinen etc. = faciliteiten*
  - *Subsidiëren van sociaal beheerder / kwartiermakers / cultuurcoach die zorgen voor programmering op de ontmoetingsplekken = activiteiten*
  - *Subsidiering van activiteiten zoals wijkdiners, dansavonden, koffiecorner, bingo's, praktische ondersteuning van bewoners, etc. etc.*
- Subsidiering Vitanos:
Concreet voorbeeld is de subsidiering van Vitanos. Vitanos is een maatschappelijke organisatie die wijkdiners, kookgroepen en andere ontmoetingen via samen eten aanbiedt. Hierbij is altijd aandacht voor gezonde voeding en de thema's zelf- en samenredzaamheid.
- Versterking vrijwilligheid in Arnhem
In Arnhem zijn talloze bloeiende verenigingen en organisaties die van groot

Diverse projecten voor +/- €300.000,-

belang zijn voor de stad en de inwoners. We zien tegelijk dat het steeds lastiger wordt om voor het vrijwilligerswerk geschikte vrijwilligers te vinden en het werven en behouden van vrijwilligers in het algemeen is een uitdaging. Dit jaar zullen we er daarom vooral op inzetten de bestaande ondersteuning te versterken en te verbreden, vrijwilligerswerk te stimuleren en verbindingen te leggen tussen reeds bestaande initiatieven. Ook kijken we of ons aanbod nog genoeg aansluit bij de trends die we in het vrijwilligerswerk en het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties zien. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- *Stichting BBA – Praktische Zaken, Ideeënmakelaars en Stadskracht:*
Stichting BBA ondersteunt burgerinitiatieven en (vrijwilligers-) organisaties bij maatschappelijke vraagstukken. Zo worden initiatieven die bijdragen aan een sterke sociale basis door deze partijen ondersteunt op gebied van personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie of huisvesting.
- *Arnhemse Uitdaging:*
De Arnhemse Uitdaging is een bedrijvennetwerk dat zorgt voor samenwerking tussen lokale maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Via het netwerk van vrijwilligers uit het bedrijfsleven kunnen stichtingen, verenigingen en bewonersinitiatieven een beroep doen op hulp van lokale bedrijven die kennis, materialen, faciliteiten of menskracht met hen willen delen.

Mantelzorg

Coördinatie team Sociale Basis & Welzijn

Doel en historie:

Mantelzorgers zijn van grote maatschappelijke waarde. Zij leveren de zorg die hun naasten nodig hebben. Uit zowel landelijk als lokaal onderzoek blijkt dat (jonge) mantelzorgers zichzelf vaak niet als zodanig herkennen. Daarnaast ervaren veel mantelzorgers overbelasting door o.a. regeldruk. Mede door goede voorlichting kan overbelasting bij mantelzorgers worden voorkomen of gereduceerd. Daarnaast wordt door de toenemende vergrijzing een tekort aan mantelzorgers verwacht.

Daarom ondersteunen wij in Arnhem de mantelzorgers door het aanbod en ondersteuning van Stichting Mantelzorg Vrijwillige Thuishulp Arnhem (MVT). Daarnaast zetten wij breder in op de ondersteuning van de mantelzorgers in de stad. Zie hieronder voor de concrete activiteiten.

Beschikbaar budget	
2023	€97.492,48
2024	€97.490,77
2025	€97.490,77
2026	€87.703,01 [S]

Activiteiten en projecten

Bedrag

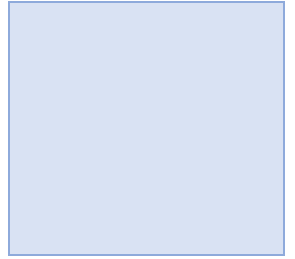
Diverse activiteiten en projecten t.b.v. de ondersteuning van mantelzorgers in Arnhem:

totaal +/- 100k

- Project 'Jonge Mantelzorgers':
Het project 'jonge mantelzorgers': is erop gericht om jonge mantelzorgers en hun sociale vangnet bekend te maken met de term ondersteuningsmogelijkheden. Vanaf 2022 zijn er middelen beschikbaar gesteld die o.a. ingezet zijn om een theatervoorstelling op scholen te ontwikkelen die we aankomende jaren willen door ontwikkelen en uitbreiden.
- Inzet Sleutelfiguren:
Afgelopen jaren is een start gemaakt met de inzet van sleutelfiguren (op vrijwillige basis). Doel is het bieden van een aanspreekpunt in andere culturen waarbij mantelzorgers in hun eigen taal worden doorverwezen naar het (sociale) netwerk in Arnhem. Hierin willen we beter faciliteren door o.a. informatie te laten vertalen en het drukken van voorlichtingsmateriaal en het begeleiden/trainen van de sleutelfiguren.
- Pilot Respijtzorg:
De pilot respijtzorg is gericht op het ervaring opdoen hoe de in Arnhem aanwezige respijtmogelijkheden onder de aandacht kunnen worden gebracht. Vanaf 2022 zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld. De inzet hierop wensen we te continueren.
- Campagne 'Mantelzorg is hier':
Werk en Mantelzorg NL heeft een campagne 'Mantelzorg is hier' die erop is gericht om mantelzorg bespreekbaar en bekend te maken. Graag voeren wij deze methode ook in Arnhem in. De kosten hiervan zijn € 2.000,- per

organisatie. De wens is om dit bij diverse organisaties te starten (inclusief uitvoeringskosten).

- Versterking bedrijfsvoering Mantelzorg Vrijwillige Thuishulp Arnhem (MVT): Verdere professionalisering van de organisatie zodat deze beter voorbereid en aangesloten is bij de vraagstukken anno 2023 wat betreft de ondersteuning van vrijwilligers(organisaties).

Eén tegen Eenzaamheid

Coördinatie team Sociale Basis & Welzijn

Doel en historie:

Arnhem faciliteert in maatschappelijke verbindingen waardoor o.a. eenzaamheid wordt tegengegaan en iedereen kan meedoen in de stad. We werken hierbij wijkgericht om vroegtijdig eenzaamheid te signaleren en elkaars deskundigheid te benutten. We hebben aandacht voor het thema eenzaamheid in zijn algemeenheid, maar specifiek ook voor jongeren, kwetsbare inwoners en ouderen.

Arnhem ontwikkelt in 2023/2024 een lokale aanpak om in te kunnen spelen op de aankomende dubbele vergrijzing en te voorzien in de behoeften van de steeds groter wordende groep ouderen. Een belangrijke pijler hierin is het terugdringen en voorkomen van eenzaamheid. Dit is lijn met landelijke programma's als 'Langer thuis' wat in de praktijk ervoor kan zorgen dat bij steeds meer ouderen van 65+ die thuis wonen het risico op het (verder) ontwikkelen van gevoelens van eenzaamheid toeneemt.

Het beschikbare budget wordt ingezet voor het ontwikkelen en uitvoeren van deze lokale aanpak.

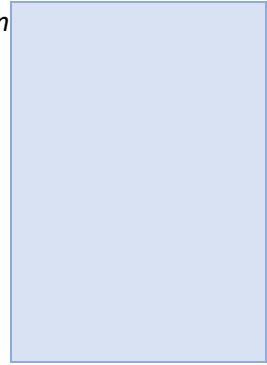
Beschikbaar budget	
2023	€97.492,48
2024	€97.490,77
2025	€77.992,62 [I]
2026	€0

Activiteiten en projecten	Bedrag
<p>Ontwikkelen en uitvoeren van lokale aanpak Eén tegen Eenzaamheid bestaande uit o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> <u>Ontwikkeling Uitvoeringsplan:</u> <i>Projectleiding en communicatie ten behoeve van het ontwikkelen van het uitvoeringsplan van onze lokale aanpak tegen eenzaamheid onder ouderen en een passende campagne.</i> <u>Continueren van Vitale Verbindingen:</u> <i>Vitale Verbindingen is een Arnhemse herstel community; een gemeenschap van mensen die in herstel zijn - of zijn geweest - van ontwrichtende omstandigheden zoals verslaving of (andere) psychiatrische kwetsbaarheid, armoede of eenzaamheid. Als voorliggende voorziening dragen zij hiermee bij aan het terugdringen van eenzaamheid. Activiteiten gericht op ontmoeten zoals 'dakloze jongvolwassenen' i.s.m. Pactum Jonahuis en 'zomerschool' werden voorheen gefinancierd door fondsen en sponsors. Deze projecten continueren heeft een positief effect op de fysieke en mentale fitheid van inwoners en draagt bij aan het tegendringen van eenzaamheid.</i> <u>Ontwikkeling interactieve online dagactiviteiten voor ouderen:</u> <i>SWOA zet zich al jaren in op het terugdringen van eenzaamheid onder ouderen door vanuit de basis preventief in te zetten tegen toename in Eenzaamheid. Voor 2024 gaat zij (na een succesvolle pilot) met MEE het project interactieve dagactiviteiten voor senioren integreren, dat erop is</i>	Inzet totaal beschikbare bezet voor diverse activiteiten

gericht dat ook ouderen die niet fysiek kunnen meedoen aan activiteiten middels een online omgeving toch interactief kunnen deelnemen.

Activiteiten voor jongeren ikv eenzaamheid

In 2024 jaar zal budget nodig zijn voor de ontwikkeling van de aanpak en het opstarten van de uitvoering. In de jaren daarna zal er meer financiële ruimte komen voor de concrete activiteiten. Het beschikbare budget wordt samen met partners en op basis van de gezamenlijk aanpak ingezet.

Welzijn op Recept

Coördinatie team Sociale Basis & Welzijn

Doel en historie:

Welzijn op recept wordt enige jaren uitgevoerd binnen Arnhem op projectbasis. Met als doel om de druk bij huisartsen te verlagen. Hiervoor is een (regionale) samenwerking nodig. De aankomende jaren gaan we samen met o.a. Onze Huisartsen, welzijnspartijen, zorgpartijen en zorgverzekeraar Menzis een aanpak ontwikkelen met bijbehorend uitvoeringsplan. Dit sluit aan bij de doelstelling van het IZA en GALA m.b.t. bredere integrale samenwerking tussen zorg en welzijn.

Wij zetten in op een gedeelde visie en aanpak om de samenwerking en infrastructuur beter in te richten om zo 'Welzijn op Recept' gericht te kunnen inzetten. Hierbij zetten wij onder andere in op een doorontwikkeling op het gebied van monitoring en effectieve wijze (procedure) van doorverwijzing en terugkoppeling.

De ketenaanpak Welzijn op Recept is de leidraad voor de samenwerking en aanpak in Arnhem.

Beschikbaar budget	
2023	€53.620,86
2024	€92.616,23
2025	€112.114,39
2026	€131.554,51 [I]

Activiteiten en projecten

Opzetten Arnhemse ketenaanpak 'Welzijn op Recept' door o.a.:

- Projectleider / Kwartiermaker 'Welzijn op Recept' in Arnhem:
Deze persoon werkt samen met alle partners in de keten zoals huisartsen, sociaal wijkteams, teams leefomgeving, welzijnspartijen als Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA) en Rijnstad om er voor te zorgen dat de benodigde infrastructuur voor Welzijn op Recept wordt ontwikkeld.
- *Doorontwikkeling en samenwerking richting TLO's en SWT en andere instellingen op het gebied van zorg en welzijn*
- *Uitvoerings- en coördinatiekosten van ketenpartners (vanaf 2024)*

Bedrag

Oplopend van de +/-
€50.000,- tot
€130.000,- p.j.

Versterking kennis- en adviesfunctie GGD

Coördinatie team Sport & Gezondheid

Doel en historie:

De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM), en daarmee de GGD, vervult een belangrijke rol in de publieke gezondheidszorg op lokaal en regionaal niveau. De GGD voert veel van de wettelijke taken van de gemeente Arnhem op gebied van publieke gezondheid uit: m.b.t. de algemene gezondheidszorg (AGZ) en de jeugdgezondheidszorg (JGZ).

Het is vitaal dat de GGD de juiste mensen, middelen en kennis heeft om haar taken en expertrol uit te kunnen voeren. Op dit moment is de GGD dermate krap georganiseerd, dat zij deze rol slechts beperkt kan uitvoeren. Gemeenten in de regio hebben afgesproken het bedrag voor de versterking van de kennis- en adviesfunctie GGD gezamenlijk ter beschikking te stellen aan de GGD.

Met deze extra middelen gaat de GGD:

- de uitkomsten van gezondheidsmonitors met gemeenten bespreken en beter duiden wat dit betekent voor het lokale gezondheidsbeleid. Daarbij hanteert de GGD een integraal perspectief waarbij ook geadviseerd wordt over welke aanpalende domeinen (zoals fysieke leefomgeving) hierbij een rol hebben;
- een groter deel van de GGD-gezondheidsdata ten behoeve van het lokaal gezondheidsbeleid van de gemeenten ontsluiten;
- haar kennis versterken over het lokale beleid van de gemeente en de verschillende interventies en initiatieven in beeld krijgen. Daardoor kan de GGD gemeenten beter faciliteren in het verbinden van ideeën en initiatieven;
- deelnemen in regionale preventienetwerken, en zo bijdragen aan de ontwikkeling van de regionale preventie infrastructuur, om zo te komen tot een integraal aanbod voor inwoners van Gelderland-Midden;
- (betere) invulling geven aan het zijn van sparringspartner voor de ambtenaar PG, ook op het gebied van preventie, GALA, IZA.

Naast deze bijdrage voor de versterking van de kennis- en adviesfunctie vanuit de SPUK-Middelen, wordt bij de VGGM-begroting 2024 extra budget beschikbaar gesteld voor de GGD voor advisering van gemeenten op het gebied van de omgevingsvisie, milieu en gezondheid.

Beschikbaar budget	
2023	€24.373,12
2024	€24.372,69
2025	€24.372,69 [I]
2026	€0

Activiteiten en projecten

Bedrag

2023 – 2025 Gezamenlijk inzet van adviseurs publieke gezondheid in de GGD-regio

+/- €25.000

Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Aanspreekpunt: Thomas van der Sleen, sport & gezondheid

Doel en historie:

Het tij keren en Arnhemmers 'gezond & fit' laten opgroeien en leven in onze stad: dat is de ambitie. En dat kunnen wij niet alleen. Hier is lokale en regionale samenwerking voor nodig. Veel van onze partners op gebied van welzijn, zorg, sport en (preventieve) gezondheid streven dezelfde doelen na zoals de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM), Rijnstate Ziekenhuis, OnzeHuisartsen, Menzis, Sportbedrijf Arnhem, IrisZorg, Pro Persona, SWOA en de Arnhemse jongerenwerkorganisaties.

In (de regio) Arnhem zijn meerdere netwerken, bestuurlijke en ambtelijke overlegstructuren en gezamenlijke regelingen die bijdragen aan de doelen van het GALA. Op de inhoud vinden wij elkaar, maar de uitdaging voor de komende jaren is toewerken naar gezamenlijke ambities, prioritering, een duidelijke rolverdeling en een meerjarige aanpak waar alle partners zich aan committeren.

Wij hebben al een aantal mooie bouwstenen hiervoor zoals het Arnhemse preventieakkoord waar de lokale partners intensief samenwerkten om twee gezondheidsmaanden te realiseren. Ook de 'Community of Care' als regionale preventiecoalitie is één van deze bouwstenen. Tot slot is de samenwerking in het kader van het regiobeeld IZA een belangrijke bouwsteen.

Hier bouwen wij de komende jaren op voort waarbij het uitgangspunt zal zijn: minder losse overlegstructuren én meer integrale samenwerking op basis van een gezamenlijke meerjarige aanpak met gezamenlijke prioritering en een duidelijk sturing.

Beschikbaar budget	
2023	€86.768,30
2024	€71.168,26
2025	€71.168,26 [I]
2026	€0

Activiteiten en projecten

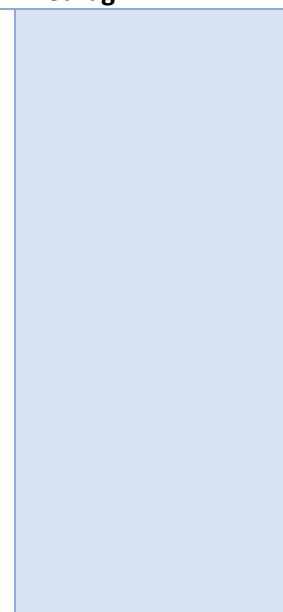
Het beschikbare budget wordt ingezet voor de financiering van projectleiding, coördinatie en/of organisatie van een duidelijk en gezamenlijk regionaal sturingsmodel. Hierbij wordt ingegaan op zowel de doelstellingen uit het GALA als uit het IZA en hoe wij dit regionaal oppakken.

Concreet willen wij de bestaande regionale preventiestructuur herpositioneren en verder ontwikkelen. De [Community of Care](#) heeft in deze structuur een rol.

Dit samenwerkingsverband moet (op uitvoeringsniveau) het platform zijn waar wij elkaar vinden op gebied van de regionale ketenaanpakken. Het betreft hier de ketenaanpakken:

- *Kansrijke Start*
- *valpreventie bij ouderen*
- *aanpak overgewicht kinderen (JOGG + GO!)*
- *de gecombineerde leefstijlinterventie bij overgewicht en obesitas van volwassenen*
- *welzijn op recept.*

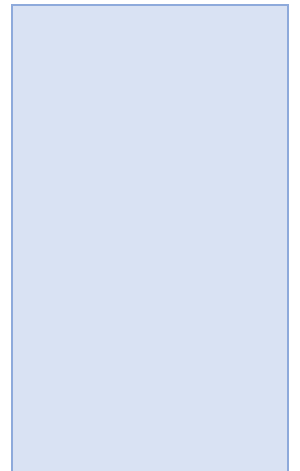
Bedrag

Per ketenaanpak komt er een (regionale) werkgroep die uitvoering geeft aan de ketenaanpak. Op sommige thema's bestaat dit al zoals JOGG en Kansrijke Start. Voor andere ketenaanpakken moet deze worden geformeerd zoals valpreventie en Welzijn op Recept.

De aansturing van dit samenwerkingsverband gebeurt in ieder geval door de volgende partners: gemeenten, Menzis, OnzeHuisartsen en GGD. De rol van ProScoop (als regionale ondersteuningsstructuur – ROS) voor dit samenwerkingsverband wordt nader ingevuld.

Daarnaast lopen er inspanningen om op tactisch en strategisch-bestuurlijk niveau de regionale samenwerking ook te versimpelen en te stroomlijnen.

Overige aandachtspunten

Positieve Gezondheid

Het concept van [Positieve Gezondheid](#) is belangrijke onderlegger van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Hoewel het in dit bestedingsplan niet met naam wordt genoemd is positieve gezondheid ook in Arnhem het uitgangspunt en de insteek van dat wat wij doen op gebied van leefstijl, beweging en sociale basis.

Wij zien de mens: de veerkracht, de eigen regie, het aanpassingsvermogen en de mogelijkheden van de mens. Vanuit preventieve gezondheid stimuleren wij de eigen regie op een gezonde leefstijl, vanuit welzijn richten wij ons op de zelf- en samenredzaamheid van Arnhemmers, en met onze focus op een positief sportklimaat kijken wij juist naar hoe iedereen met plezier kan bewegen in Arnhem.

Participatie

Dit bestedingsplan bouwt voort op de bestaande samenwerking en afstemming met lokale en regionale partners. Het lokaal sportakkoord, lokaal preventieakkoord en beleidsplan Gezond & Fit zijn allen opgesteld in nauw contact met onze partners die de Arnhemse bevolking kennen en weten wat er speelt. Waar mogelijk worden inwoners en/of ervaringsdeskundigen betrokken bij de plannen en/ of de uitvoering daarvan.

Monitoring & Evaluatie

Met de middelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (en de brede SPUK) zullen wij uitvoering geven aan het huidige of aanstaande Arnhemse beleid. Daarom zullen wij sowieso intern via de gangbare monitoringscyclus elk jaar onze inzet in het kader van GALA monitoren en evalueren. Ook zullen wij hiervoor de huidige monitoringsmiddelen zoals van de GGD gebruiken. Daarnaast zullen wij intern met de verschillende afdelingen en de Teams Leefomgeving in de Arnhemse wijken gedurende het jaar vinger aan de pols houden. Met betrekking tot de uitvoering van de ketenaanpakken zullen wij in de regionale preventiestructuur regelmatig bijeenkomen om stil te staan bij de voortgang, monitoring en evaluatie.